

MONETĀRAIS BIĻETENS

6•1999

Jūnijā banku sistēmā bija vērojamas pozitīvas tendences. Kredītiestāžu aktīvi palielinājās par 3.2%, t.sk. ārzemju aktīvi – par 8.3%. Pieauga arī pārējie monetārie rādītāji, liecinot par pakāpenisku Krievijas krīzes radīto seku pārvarēšanu tautsaimniecībā. Arī starptautiskā kredītreitingu aģentūra *Standard & Poor's* jūnijā publicētajā vērtējumā nav mainījusi līdzšinējo Latvijai labvēlīgo kredītreitingu. Naudas bāze pieauga par 3.2%, bet plašā nauda M2X – par 4.6%. Pieauga no iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām piesaistīto noguldījumu atlikums un nerezidentu noguldījumu atlikums (attiecīgi par 5.4% un 6.6%). Latvijas Banka neto nopirka ārvalstu valūtu 43.5 milj. latu vērtībā (t.sk. 43.3 milj. latu vērtībā – valdības no eiroobligāciju emisijas saņemtā un Latvijas Bankā maijā noguldītā ārvalstu valūta). 1999. gada 1. pusgadā valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais deficīts sasniedza 63.9 milj. latu. Samazinoties importam un nedaudz pieaugot eksportam, maijā līdz 48.9 milj. latu saruka ārējās tirdzniecības negatīvais saldo. 1999. gada pirmajos piecos mēnešos ārējās tirdzniecības deficīts bija 233.7 milj. latu (aptuveni par piekto daļu mazāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā).

Jūnijā pēc ilgāka pārtraukuma bija vērojams straujš plašās naudas M2X kāpums, iekšzemes naudas piedāvājumam M2D palielinoties par 3.4%. Sezonālu faktoru ietekmē pieauga pieprasījums pēc latiem, un skaidrās naudas apjoms apgriezībā bez atlikumiem banku kasēs palielinājās par 3.3%. Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikuma pieaugumu galvenokārt noteica pieprasījuma noguldījumu atlikuma kāpums (par 7.0%), bet termiņnoguldījumu atlikums palielinājās minimāli. Ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikuma pieaugums bija ievērojami lielāks nekā latos veikto noguldījumu atlikuma kāpums (attiecīgi 7.9% un 3.4%).

Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām banku sektora izsniegto kredītu atlikums salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi gandrīz nemainījās (pieaugums – 0.7%) un perioda beigās bija 599.1 milj. latu. Latos izsniegto kredītu atlikums samazinājās par 5.0 milj. latu, bet ārvalstu valūtā izsniegto kredītu atlikums palielinājās par 9.1 milj. latu.

Pēdējo mēnešu laikā, īpaši jūnijā, nostiprinājās banku likviditāte, jo banku sistēmā nonāca par eiroobligācijām iegūtie valdības līdzekļi. Tāpēc būtiski samazinājās banku pieprasījums pēc Latvijas Bankas kredītiem, un to atlikums saruka (par 8.7 milj. latu jeb 16.3%). Izsniegto *repo* kredītu vidējā svērtā procentu likme samazinājās un mēneša beigās bija 5.1%. Latvijas Bankas organizētajās valūtas mijmaiņas (*swap*) darījumu izsolēs izsniegto līdzekļu apjoms salīdzinājumā ar maiju nedaudz palielinājās (vidējā svērtā procentu likme – 5.7%), bet kopējais šādu līdzekļu atlikums samazinājās par 6.0 milj. latu un bija 27.2 milj. latu. Lai gan banku termiņnoguldījumu atlikums Latvijas Bankā jūnija vidū sasniedza rekordlielu apjomu – 42.1 milj. latu –, mēneša beigās tas samazinājās līdz 10.7 milj. latu (maija beigās – 13.1 milj. latu). Strauji pieaugot naudas bāzei un nedaudz krītoties valūtas mijmaiņas darījumu izsolēs izsniegto līdzekļu atlikumam, lata segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem samazinājās līdz 113.7%.

Stabilizējoties vispārējai ekonomiskajai situācijai valstī un pieaugot banku savstarpējai uzticībai, turpināja samazināties iekšzemes starpbanku tirgū izsniegto kredītu procentu likmes un nedaudz pieauga izsniegto kredītu apjoms. Jūnijā latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme samazinājās līdz 4.3%, bet OECD valstu valūtās izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme nemainījās. Ārvalstu bankām izsniegto kredītu apjoms bija tāds pats kā iepriekšējā mēnesī.

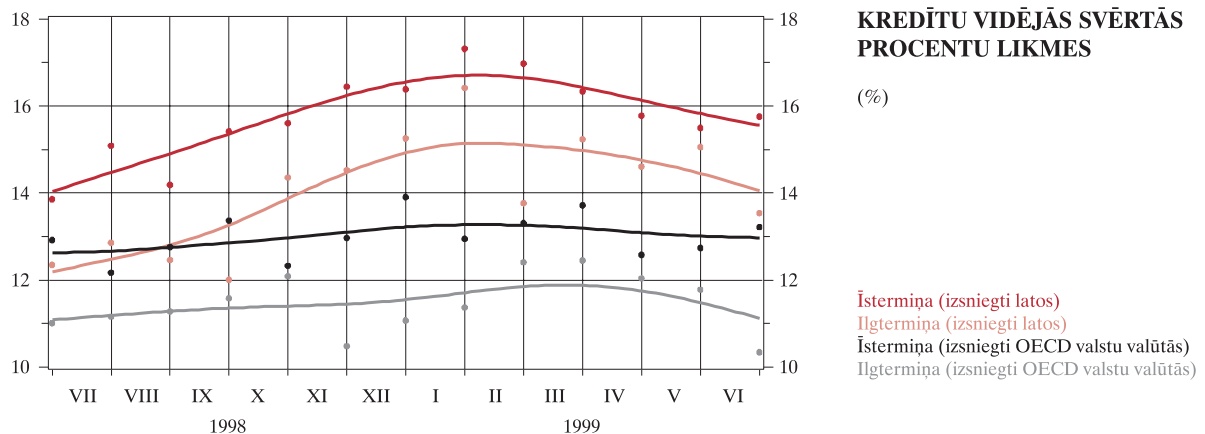
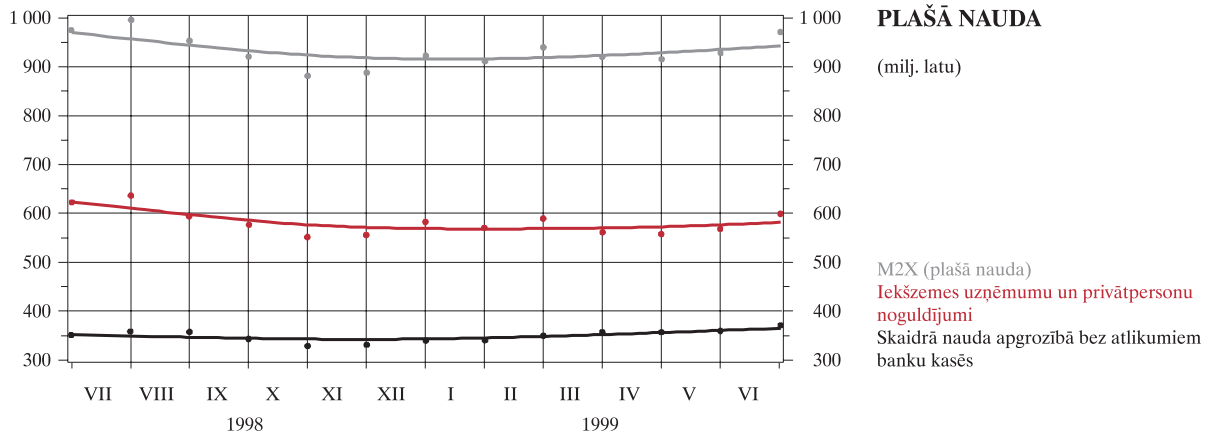
Jūnijā par 1.6 un 1.5 procentu punktiem samazinājās latos un OECD valstu valūtās no jauna izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme (attiecīgi 13.5% un 10.3%). Īstermiņa kredītu vidējās svērtās procentu likmes nedaudz palielinājās.

Turpinājās valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju diskonta likmju lejupslīde, tāpēc samazinājās banku interese par šo vērtspapīru izsolēm. Vērtspapīru pieprasījuma un piedāvājuma koeficients kritās, kaut gan banku pieprasījums joprojām gandrīz divas reizes pārsniedza Finanšu ministrijas piedāvājumu. Jūnijā tika pārdotas valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmes 20.0 milj. latu vērtībā, savukārt apgriezībā esošo valdības vērtspapīru kopapjoms nedaudz samazinājās un mēneša beigās bija 149.0 milj. latu (45.6% no tā – 2 gadu obligācijas). Visu termiņu valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju vidējās svērtās peļņas likmes kritās aptuveni par 1.0 procentu punktu.

Zemā inflācija un pozitīvie makroekonomiskie rādītāji ASV nodrošināja augstu ASV dolāra kursu arī jūnijā. Uzticība eiro mazinājās, bet Eiropas Centrālā banka neveica tā kursa kritumu ierobežojošus pasākumus, tāpēc eiro kurss kritās līdz rekordzemam līmenim. Pēc Japānas iekšzemes kopprodukta rezultātu paziņošanas ļoti strauji auga pieprasījums pēc Japānas jenām, izraisot strauju šīs valūtas kursa kāpumu. Jūnijā attiecībā pret latu ASV dolāra kurss būtiski nemainījās (pieaugums – 0.2%), Japānas jenas kurss palielinājās par 1.2%, bet Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss samazinājās par 0.6%. Savukārt eiro, Vācijas markas un Francijas franka kurss attiecībā pret latu kritās par 0.8%.

Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 1999. gada 1. pusgadā bija 762.7 milj. latu, izdevumi – 820.1 milj. latu un finansiālais deficīts – 57.4 milj. latu. Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais deficīts jūnijā pieauga par 25.4 milj. latu. Izdevumu pieaugumu veicināja arī sezonāli faktori. Valsts pamatbudžeta finansiālais deficīts 1999. gada 1. pusgadā bija 14.0 milj. latu un fiskālais deficīts – 47.2 milj. latu. Latvijas valdība pieņēma lēmumu par 1999. gada valsts budžeta asignējumu aizkavēšanu līdz 1. septembrim.

Jūnijā salīdzinājumā ar maiju patēriņa cenu indekss pieauga par 0.7%, tomēr gada inflācija nemainījās (1.9%). Cenu palielinājumu jūnijā visvairāk ietekmēja telefona pakalpojumu tarifu pārmaiņas (pieaugums – 18.7%). Liela ietekme uz vidējā cenu līmeņa celšanos bija arī atsevišķu uztura produktu cenu kāpumam, galvenokārt dārzeņu un kartupeļu cenu pieaugumam (12.1%). Pakalpojumu cenas auga ievērojami straujāk nekā preču cenas (pieaugums attiecīgi 2.2% un 0.3%). Ražotāju cenu indekss salīdzinājumā ar maiju samazinājās par 0.3%.

	1999	
	V	VI
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	-15.8	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.4	0.7
Gada (%)	1.9	1.9
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	120 860	120 127
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	10.1	10.0
Valsts pamatbudžeta fiskālā bilance (milj. latu)	-28.7	-47.2
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	88.6	*
Imports	137.4	*
Bilance	-48.9	*

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI

(perioda beigās; milj. latu)
(perioda beigās; milj. ASV dolāru)*

	1999	
	V	VI
Banku sistēma		
M2X	928.7	971.3
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	359.9	371.8
Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi	568.9	599.6
Pieprasījuma noguldījumi	407.2	435.6
Terminnoguldījumi	161.7	164.0
M2D	675.9	698.6
Tīrie ārējie aktīvi	475.3	496.5
Tīrie iekšējie aktīvi	453.5	474.9
Kredīti iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām	594.9	599.1
Īstermiņa kredīti	184.0	190.7
Ilgtermiņa kredīti	411.0	408.4
Kredīts valdībai (neto)	14.2	15.0
Latvijas Banka		
M0	476.3	491.5
Skaidrā nauda apgrozībā	395.9	407.9
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	78.3	81.7
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	2.1	2.0
Tīrie ārējie aktīvi	568.7	558.9
Tīrie iekšējie aktīvi	-92.3	-67.3
Kredīti	13.6	17.6
Bankām	53.5	44.8
Valdībai (neto)	-39.9	-27.2
Pārējie aktīvi (neto)	-105.9	-84.9
Ārējās rezerves*	939.43	952.02
Zelts	67.52	65.01
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.49	0.48
Rezerves pozīcija Starptautiskajā Valūtas fondā	0.01	0.01
Ārvalstu konvertējamās valūtas	871.41	886.52

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI

	1999	
	V	VI
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	4.5	4.3
Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu procentu likmes		
Īstermiņa kredīti (izsniegti latos)	15.5	15.8
Īstermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	12.7	13.2
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti latos)	15.1	13.5
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	11.8	10.3
No iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	1.5	1.2
Pieprasījuma noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	0.7	0.7
Īstermiņa noguldījumi (veikti latos)	4.7	5.3
Īstermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	4.3	4.4
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti latos)	7.3	7.7
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	6.2	6.7
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	4.0	4.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5970	0.5980
Ls pret DEM	0.3192	0.3166
Ls pret GBP	0.9530	0.9470
Ls pret FRF	0.0952	0.0944
Ls pret 100 JPY	0.4870	0.4930
Ls pret EUR	0.6243	0.6192

Bezdarba līmenis jūnijā nedaudz samazinājās un bija 10.0% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita. To galvenokārt ietekmēja sezonāli faktori un brīvo darba vietu skaita palielināšanās lauku darbos un celtniecībā. Salīdzinājumā ar maiju bezdarbnieku skaits samazinājās par 0.6%, bet brīvo darba vietu skaits pieauga par 3.9%. Tāpēc darba tirgus noslodzes koeficients samazinājās līdz 35.8.

Sezonālo faktoru ietekmē (atvaļinājuma naudas un prēmiju izmaksas) sabiedriskajā sektorā (bez sabiedriskajām un reliģiskajām organizācijām) strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa salīdzinājumā ar maiju palielinājās par 10.1% un bija Ls 167.59. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu strādājošo pirktpēja pieauga par 9.3%.

Tautsaimniecības reālā sektora attīstībai raksturīgas bija jau vairākus mēnešus vērojamas pozitīvās tendences ar tranzītu saistītajās nozarēs. Latvijas ostās saņemto un no tām nosūtīto kravu apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 4.3%. Kravu apgrozījums palielinājās Ventspils ostā (par 8.2%) un mazajās ostās (par 83.0%), bet Rīgas un Liepājas ostā – nedaudz samazinājās. Tranzītpārvadājumi pa dzelzceļu ievērojami pieauga (par 6.5%), savukārt pa cauruļvadiem transportēto naftas produktu apjoms samazinājās (par 14.0%).

	1999	
	V	VI
Banku rezerves	113.1	116.4
Nacionālā valūta banku kasēs	36.1	36.1
Noguldījumi Latvijas Bankā	77.1	80.3
Ārzemju aktīvi	773.1	837.3
Ārvalstu valūta banku kasēs	26.8	26.7
Prasības pret ārvalstu bankām	285.3	333.5
Prasības pret ārvalstu nebankām	341.9	352.1
Pārējie aktīvi	119.2	125.1
Prasības pret centrālo valdību (neto)	88.7	74.6
Prasības pret pašvaldībām (neto)	-34.6	-32.4
Prasības pret valsts uzņēmumiem	31.8	29.4
Prasības pret privātuzņēmumiem	499.7	502.3
Prasības pret privātpersonām	74.8	79.2
Neklasificētie aktīvi	162.5	157.6
Pamatlīdzekļi	93.1	93.9
Nauda ceļā	9.7	4.6
Pārējie aktīvi	35.8	35.7
Prasības pret iekšzemes kredītiestādēm (t.sk. ieguldījumi)	23.9	23.5
AKTĪVI PAVISAM	1 709.1	1 764.4
Pieprasījuma noguldījumi	242.7	252.0
Valsts uzņēmumu	35.9	31.9
Privātuzņēmumu	134.4	142.4
Privātpersonu	72.4	77.7
Termiņnoguldījumi	73.4	74.9
Valsts uzņēmumu	10.4	11.5
Privātuzņēmumu	24.9	24.6
Privātpersonu	38.1	38.8
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	252.8	272.7
Valsts uzņēmumu	17.0	21.1
Privātuzņēmumu	122.4	130.2
Privātpersonu	113.4	121.4
Tranzītfondi	18.3	18.6
Ārzemju pasīvi	866.5	899.7
Saistības pret ārvalstu bankām	187.4	210.3
Saistības pret ārvalstu nebankām	395.6	421.8
Kapitāls un rezerves	131.0	131.1
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	152.4	136.5
Saistības pret Latvijas Banku	56.4	47.7
Parāda vērtspapīri	1.9	2.3
Kapitāls un rezerves	3.9	3.7
Uzkrājumi parādiem un saistībām	97.9	92.4
Neklasificētie pasīvi	95.4	100.3
Nauda ceļā	30.9	37.1
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	47.9	45.9
Saistības pret iekšzemes kredītiestādēm	16.6	17.3
PASĪVI PAVISAM	1 709.1	1 764.3

KREDĪTIESTĀŽU KOPSAVILKUMA BILANCE

(perioda beigās; milj. latu)

© Latvijas Banka, 1999

Pārpublicējot obligāta avota norāde.
Reģistrācijas apliecība Nr. 1718

Latvijas Banka
K. Valdemāra ielā 2a, Rīgā, LV-1050
Tālrunis: 702 2300 Fakss: 702 2420
<http://www.bank.lv>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturojumu publicēšanas datumi ir atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes Internet lappusē (<http://dsbb.imf.org>).

Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas Internet lappusē (http://www.bank.lv/FinancialData/Latvian/index_LB.html).